

ابتکار حزب کمونیست فرانسه
برای پاسخ به سئوالات اجتماعی

باور به مبارزه طبقاتی هویت جنبش چپ است

حمیدمحووی

روزنامه اومانیته ارگان حزب کمونیست فرانسه برای پاسخگویی به سئوالاتی که پیرامون هویت چپ و تحلیل طبقاتی جامعه امروز فرانسه ستون هائی را به دیدگاه های منقدین و پژوهشگران علمی اختصاص داده است. این ابتکار تحت عنوان « گفتگو های اومانیته – چپ و طبقات اجتماعی» منتشر می شود. کوشش می کنم از این پس چکیده ای از این گفتگوها را، بویژه جهت اطلاع نسل جدید چپ ایران و نیازی که برای آشنایی هر چه بیشتر با نقطه نظرها و تحلیل های پژوهشگران مارکسیست احساس می شود ترجمه کرده و برای انتشار در راه توده ارسال دارم. مطالبی که در این ستون ها مطرح می شود غالباً برگرفته از متن پژوهش های منتشر شده است و به همین دلیل، ابتکار اومانیته را می توان شیوه ای برای مراجعه به متون نیز ارزیابی کرد.

اومانیته خود دلیل این ابتکار را چنین توضیح می دهد:

چپ می تواند نگاهی طبقاتی به جامعه نداشته باشد؟

آیا باید از تبلیغ گسترده سخنرانی های نیکلا سرکوزی رئیس جمهور جدید فرانسه، در طول انتخابات تعجب کنیم کرد؟ از جمله این جمله او:

« کسانی هستند که می خواهند مبارزه طبقاتی راه بیاندارند و از سوی دیگر آنهایی که من نیز در بین آنها هستم می گویند: سرنوشت هر یک از ما به یکدیگر بستگی دارد.»

چنین نظری را باید از رئیس جمهور پذیرفت، بویژه که با صراحت و سرافرازی به نکته ای اشاره می کند که همکاران و دوستان کارفرما و میلیاردر ایشان بخوبی بدان آگاه هستند: مبارزه طبقاتی ادامه دارد.

مبارزه طبقاتی هرگز از حرکت باز نایستاده است. به سختی بتوان باور کرد که سیل هدایائی که در تابستان اخیر به صاحبان سرمایه اهداء شد به جیب کارگران رونو یا صندوقداران سوپرمارش کارفور سرازیر شود.

می پرسند، پس جنبش چپ چه می کند؟ و چگونه به چنین مسئله ای پاسخ می گوید؟ در فراسوی نیروهای سیاسی، احزابی که ارزش ها و نظریات خود را تبلیغ می کنند، هر فردی که درباره شرایط یک آلترناتیو واقعی در زمینه سیاسی و اجتماعی در فرانسه تأمل کند، آیا می تواند چنین پرسشی را ندیده بگیرد، که ثروت حاصله از نیروی کار به کجا می رود و چگونه در سطح جامعه تقسیم می شود؟

اگر زندگی اقشار کم درآمد و پائین را باید متحول سازیم، به این پرسش نیز باید پاسخ بدهیم که آیا نظام اجتماعی که هم اکنون ساخت و ساز جامعه را تعیین می کند می تواند بهمین شکل ادامه یابد؟

اگر جنبش چپ بر این باور است که باید اعتماد اقشار وسیع مردم را جلب کند، بویژه مردمی که در سالهای اخیر خود را از یاد رفته یافته چگونه می توان این اقشار را به قلب جنبش چپ وصل کرد؟

شکاف های اجتماعی

میشل سیمون، جامعه شناس. استاد در دانشگاه لیل

نمی توانیم از مبارزه طبقاتی با استفاده از الفاظ و اصطلاحات معمولی قرن گذشته حرف بزنیم، در عین حال که هنگام بررسی واقعیات امروزی نمی توانیم از ابزارهای علمی برای تحلیل جامعه استفاده نکنیم.

در نگاهی نو به جامعه، امروز ضروری است گروه های کم درآمد را که در بازی های سیاسی گروه های حاکم روی آنها حساب می شود در محاسبات خود بگنجانیم. آنها متعلق به دیروز نیستند. همچنان که اقشار و طبقه باصطلاح بالا از دیرباز آشنا هستند. همانگونه که میشل پنسون و مونیک پنسون و شارلو در مقالاتشان یاد آوری می کنند آنها ناپدید نشده بودند که تازه ظاهر شده باشند.

«تولید کنندگان» که مارکس آنها را حقوق بگیر معرفی می کند، البته مشابهتی با تولیدکنندگان دیروز ندارند.

آیا پول «ثروت» است و یا ثروت ایجاد شده توسط کار جمعی؟ انباشت آن در یک قطب به تهی شدن قطب دیگر و حتی استثمار آن می انجامد، البته در اشکالی نوین و متفاوت با آنچه در قرن نوزدهم وجود داشت. «ثروت» و شیوه های تصاحب آن در فعالیت شرکت ها (ارضی یا مالی) محدود نمی شود. برای درک واقعیت باید به خصوصیات اقتصادی و فراملیتی سرمایه داری معاصر پرداخت: فوریت این امر کمتر از ملاحظاتی درباب محیط زیست، مبارزه برای صلح یا علیه قدرت و سلطه جویی نیست و تنها به حاکمیت طبقاتی محدود نمی شود. اگر کند و کاو خودمان را بشکل عمیق تری ادامه دهیم، آیا با درنده خویی و خصلت مخرب نظام سرمایه داری مواجه نمی شویم که در وجه دیگر تحرک خلاقه آن نهفته است؟

زمان آن فرارسیده است که چنین اموری را بر اساس تحلیلی عینی از واقعیات عصر خود مورد بررسی قرار دهیم و نه اینکه به نقل قول های پراکنده و نبرد ایسم ها تکیه کنیم. قضاوت درباب جریان های جهان معاصر مثل دیروز نیست و رویکردهای عملی نیز بهمین ترتیب. در جنبش چپ مشاهده می کنیم که از چند دهه پیش، روندی ترک مارکسیسم گام به گام پیش رفته و سازمان ها و احزابی به این روند پیوسته و به اقتصاد بازار جهانی امید بسته اند.

مترجم: اومانیته سپس آخرین اثر نویسنده "کارگران و سیاست" را بعنوان منبع مطالعه بحث بالا معرفی کرده است. در واقع آنچه در بالا بعنوان سؤال مطرح شد، همانطور که در مقدمه نوشتیم، پیش زمینه و معرفی کتابی است که به سئوالات پاسخ می دهد.